

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๖๖

เรื่องพิจารณาที่ ๒๒/๒๕๖๖

วันที่ ๑๕ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๖

ระหว่าง ศาลจังหวัดชลบุรี

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม และมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของ
ปวงชนชาวไทย โดยมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจาก
ที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือ
ในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำเช่นนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ
ตราบเท่าที่ใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ
ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น”
วรรคสอง บัญญัติว่า “สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไป
ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีมาตรการกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชน
ย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ” วรรคสาม บัญญัติว่า “บุคคล
ซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ
เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งได้รับความเสียหาย
จากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับ

การเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ” และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ และมาตรา ๑๗๐ เป็นบทบัญญัติในภาค ๓ วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น ลักษณะ ๑ ฟ้องคดีอาญาและไต่สวนมูลฟ้อง โดยมาตรา ๑๖๕ วรรคสาม บัญญัติว่า “ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลย ให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยรายตัวไป กับแจ้งวันนัดไต่สวนให้จำเลยทราบ จำเลยจะมาฟังการไต่สวนมูลฟ้อง โดยตั้งทนายให้ซักค้านพยานโจทก์ด้วยหรือไม่ก็ได้หรือจำเลยจะไม่มา แต่ตั้งทนายมาซักค้านพยานโจทก์ก็ได้ ห้ามมิให้ศาลถามคำให้การจำเลย และก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น” และมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “คำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูลยอมเด็ดขาด แต่คำสั่งที่ว่าคดีไม่มีมูลนั้น โจทก์มีอำนาจอุทธรณ์ฎีกาได้ตามบทบัญญัติว่าด้วยลักษณะอุทธรณ์ฎีกา”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ระบบในการฟ้องคดีอาญามีอยู่ด้วยกัน ๒ ระบบ คือ การฟ้องคดีอาญาโดยรัฐและการฟ้องคดีอาญาโดยประชาชน กล่าวคือ (๑) การฟ้องคดีอาญาโดยรัฐ เนื่องด้วยมีแนวคิดที่ว่ารัฐมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นรัฐเท่านั้นที่จะเป็นผู้มีอำนาจในการฟ้องคดีอาญา โดยมีพนักงานอัยการเป็นผู้ทำหน้าที่ฟ้องคดีแทนรัฐ และ (๒) การฟ้องคดีอาญาโดยประชาชน ซึ่งเป็นหลักการภายใต้แนวคิดที่ว่าประชาชนทุกคนเป็นผู้มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในสังคมเป็นผู้เสียหายในคดีอาญา แต่เนื่องด้วยการได้รับอิทธิพลทางความคิดจากภายนอกซึ่งส่งผลต่อวิวัฒนาการของระบบกฎหมายในแต่ละสังคมหนึ่ง ๆ จึงทำให้หลายประเทศที่ใช้ระบบการฟ้องคดีอาญาโดยรัฐ มิได้ใช้การฟ้องคดีอาญาโดยรัฐอย่างเด็ดขาดเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังให้อำนาจประชาชนฟ้องคดีอาญาได้ ซึ่งจำกัดไว้เฉพาะประชาชนที่เป็นผู้เสียหายเท่านั้นที่สามารถฟ้องคดีอาญาเองได้ หรือจำกัดประเภทของคดีที่ประชาชนฟ้องคดีอาญาเองได้ไว้เฉพาะคดีความผิดต่อส่วนตนเล็กน้อย เช่น คดีหมิ่นประมาทต่อชื่อเสียง หรือคดีความผิดต่อทรัพย์สินเล็กน้อย แต่หากเป็นคดีที่ส่งผลกระทบต่อสาธารณะก็จะจำกัดสิทธิการฟ้องคดีอาญาไว้เฉพาะรัฐหรือตัวแทนรัฐเท่านั้นที่จะมีอำนาจในการฟ้องคดีอาญา เนื่องด้วยรัฐมองว่าประชาชนหรือผู้เสียหายนั้นอาจจะทำให้คดีของรัฐเสียหาย

สำหรับการฟ้องคดีอาญาของไทย ใช้ระบบการฟ้องคดีอาญาโดยรัฐเป็นหลัก แต่ก็ไม่ได้ตัดสิทธิของประชาชนอย่างเด็ดขาด กล่าวคือ ประชาชนยังสามารถฟ้องคดีอาญาได้ด้วยเช่นกัน ซึ่งประชาชนที่กฎหมายไทยให้สิทธิในการฟ้องคดีอาญาได้จะจำกัดไว้เฉพาะประชาชนที่เป็นผู้เสียหายและในบางฐานความผิดเท่านั้น กฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ในการฟ้องคดีอาญานั้น ได้แก่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เริ่มต้นตั้งแต่กระบวนการในชั้นก่อนฟ้องคดีต่อศาล

อาทิ ขั้นตอนในชั้นพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ใช้อำนาจในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา เพื่อค้นหาและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับความผิด หรือขั้นตอนในชั้นของพนักงานอัยการที่จะนำตัวผู้ต้องหาฟ้องคดีต่อศาล กระบวนการในชั้นพิจารณาคดีของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา กระบวนการในการบังคับโทษทางอาญา รวมถึงกระบวนการในการนำพยานหลักฐานเสนอต่อศาล และหลักในการรับฟังพยานหลักฐานของศาล สำหรับการฟ้องคดีอาญาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการที่จะเป็นผู้ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลได้ ในขณะที่เดียวกันก็ให้สิทธิแก่ผู้เสียหายให้สามารถมีสิทธิในการฟ้องคดีอาญาด้วย หากผู้นั้นเป็นบุคคลที่ได้รับความเสียหายโดยตรงจากกระทำความผิดอาญาและมีได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดอาญานั้น กระบวนการในการฟ้องคดีอาญาโดยพนักงานอัยการกับการฟ้องคดีอาญาโดยผู้เสียหายนั้น มีความแตกต่างกันในแง่ของกระบวนการในชั้นก่อนฟ้องคดี กล่าวคือ ในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นผู้ฟ้องคดี ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าต้องมีการสอบสวนความผิดนั้นก่อน ซึ่งองค์กรที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่สอบสวนความผิดทางอาญา ได้แก่ พนักงานสอบสวนหรือตำรวจ หรือองค์กรอื่นที่กฎหมายกำหนดให้มีอำนาจสอบสวน โดยจะทำหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกิดขึ้นในคดี เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในคดีและนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ หลังจากนั้นจะส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการ และพนักงานอัยการจะพิจารณาว่าสำนวนการสอบสวนนั้นมีมูลความผิดตามที่กล่าวหาหรือไม่ โดยหากสำนวนการสอบสวนไม่มีมูลเพียงพอที่จะสั่งฟ้องผู้ถูกกล่าวหาพนักงานอัยการมีอำนาจในการสั่งไม่ฟ้องคดีต่อศาล หรือสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติมได้ ซึ่งหากสำนวนการสอบสวนมีพยานหลักฐานครบคลุมเพียงพอแล้วก็ฟ้องผู้กระทำความผิดต่อศาลเพื่อให้ศาลได้พิจารณาพิพากษาต่อไป การนี้ถือเป็นการถ่วงดุลอำนาจระหว่างกันเพื่อให้เกิดความเที่ยงธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา ในทางกลับกันในคดีอาญาที่บุคคลเป็นผู้ฟ้องคดีเองนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้เฉพาะบุคคลผู้ฟ้องคดีผู้นั้นต้องอยู่ในฐานะผู้เสียหายหรือผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย ตามกฎหมายเท่านั้นที่จะมีสิทธิหรืออำนาจในการฟ้องคดีอาญา หากเป็นประชาชนทั่วไปแล้วจะไม่มีอำนาจดังกล่าว ซึ่งการฟ้องคดีอาญาโดยผู้เสียหายนี้จะไม่ได้ผ่านกระบวนการในชั้นก่อนฟ้องคดีทั้งในชั้นพนักงานสอบสวนและในชั้นพนักงานอัยการเสมือนเช่นการฟ้องคดีอาญาโดยรัฐ แต่ก็มีได้หมายความว่าศาลจะรับฟ้องคดีทันทีไม่ กล่าวคือ ยังคงมีกลไกที่กำหนดให้ศาลและโจทก์ผู้ฟ้องคดีต้องปฏิบัติเสียก่อน นั่นคือ กระบวนการไต่สวนมูลฟ้อง ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งมาตรา ๒ ให้ความหมายของคำว่า “การไต่สวนมูลฟ้อง” ไว้ว่าเป็นกระบวนการไต่สวนของศาลเพื่อวินิจฉัยถึงมูลคดีซึ่งจำเลยต้องหา โดยกลไกในการไต่สวนมูลฟ้องนี้

จะเป็นกระบวนการที่ศาลจะพิจารณาพยานหลักฐานของโจทก์ที่เป็นผู้เสียหายที่ได้เสนอต่อศาลว่ามีมูลเพียงพอที่จะรับฟ้องไว้พิจารณาหรือไม่ เนื่องจากคดีที่ผู้เสียหายเป็นผู้ฟ้องคดีอาญาต่อศาลเองนั้น มิได้ผ่านกระบวนการในชั้นสอบสวนของพนักงานสอบสวนที่มีการรวบรวมพยานหลักฐานเหมือนเช่นคดีที่พนักงานอัยการเป็นผู้ฟ้องคดี ซึ่งถือเป็นกระบวนการที่ศาลเข้าไปตรวจสอบพยานหลักฐานของผู้เสียหายในเบื้องต้นด้วยตนเองเพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดกรณีการนำคดีอาญามาฟ้องร้องเพื่อกลั่นแกล้งกันระหว่างบุคคล หรือนำคดีอาญามาฟ้องร้องกันเพื่อต่อรองกับคู่กรณี การนี้หากศาลยังไม่ได้รับฟ้องไว้พิจารณาจำเลยจะยังไม่มีสถานะเป็นจำเลยในคดีอาญา

ประเด็นตามข้อโต้แย้งที่ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม เป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิในการต่อสู้คดีของจำเลยเพื่อพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าคดีไม่มีมูลที่ศาลจะประทับฟ้องขัดต่อหลักความเสมอภาคและหลักการรับฟังความทุกฝ่าย เนื่องจากศาลนำหลักการที่ว่า ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องจำเลยยังไม่อยู่ในฐานะเช่นว่านั้นมาปฏิเสธการรับฟังเอกสารหรือพยานหลักฐานของจำเลยเป็นการจำกัดสิทธิในการต่อสู้คดีของจำเลยเพื่อพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าคดีของโจทก์ไม่มีมูลที่จะประทับฟ้อง เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการไต่สวนมูลฟ้อง โดยวรรคหนึ่ง กำหนดให้ในคดีซึ่งพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ในวันไต่สวนมูลฟ้อง ให้จำเลยมาหรือคุมตัวมาศาล ให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยรายตัวไป เมื่อศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริงแล้ว ให้อ่านและอธิบายฟ้องให้ฟัง ถามคำให้การของจำเลยว่าได้กระทำผิดจริงหรือไม่ และถามว่าจะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง ซึ่งวรรคสองในมาตราเดียวกันนี้ ยังได้บัญญัติต่อไปว่า ในการไต่สวนมูลฟ้องนี้ จำเลยจะไม่มีอำนาจนำพยานมาสืบในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง แต่ก็ไม่ตัดสิทธิในการที่จำเลยจะมีทนายมาช่วยเหลือ และวรรคสาม ได้บัญญัติให้ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ให้ศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลย โดยให้ศาลส่งสำเนาฟ้องกับแจ้งวันนัดไต่สวนให้จำเลยทราบ โดยจำเลยจะมาฟังการไต่สวนมูลฟ้อง หรือจะตั้งทนายให้ซักค้านพยานโจทก์ด้วยหรือไม่ก็ได้ หรือจำเลยจะไม่มาแต่ตั้งทนายมาซักค้านพยานโจทก์ก็ได้ การนี้ห้ามมิให้ศาลถามคำให้การจำเลยและก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวได้ให้สิทธิแก่จำเลยในคดีที่ราษฎรหรือผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีเองนั้น โดยให้สิทธิในการที่จะมาหรือไม่มาฟังการไต่สวนมูลฟ้องก็ได้ รวมถึงให้สิทธิในการตั้งทนายความช่วยเหลือหรือซักค้านพยานโจทก์ ทั้งยังได้กำหนดข้อห้ามที่ห้ามมิให้ศาลถามคำให้การจำเลย และห้ามมิให้ถือว่าบุคคลผู้ถูกฟ้องคดีเป็นจำเลยก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งรับฟ้องไว้พิจารณา เนื่องด้วยการไต่สวนมูลฟ้องโดยศาลเป็นเพียงกระบวนการตรวจสอบในชั้นก่อนการพิจารณาคดีของศาลว่าคดีที่โจทก์นำมาฟ้องจำเลยต่อศาลนี้ มีมูลเพียงพอที่ศาลสมควรจะมีคำสั่ง

รับฟ้องไว้พิจารณาพิพากษาหรือไม่ ซึ่งเป็นคนละชั้นกับกระบวนการในชั้นพิจารณาของศาลที่จะพิจารณาจากพยานหลักฐานของคู่ความทั้งสองฝ่าย และซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นผู้บริสุทธิ์ แม้ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องกฎหมายจะไม่ให้สิทธิแก่จำเลยนำพยานหลักฐานของตนมาสืบเพื่อหักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ก็ตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าวก็ไม่ได้ตัดสิทธิจำเลยไปจนหมดสิ้นถึงขนาดที่จำเลยจะไม่มีสิทธิกระทำการใด ๆ ในชั้นนี้แต่อย่างใด จำเลยยังคงมีสิทธิในการแต่งตั้งทนายความเพื่อช่วยเหลือตนหรือซักค้านพยานหลักฐานของโจทก์ว่า มีความน่าเชื่อถือเพียงพอที่จะให้ศาลรับฟ้องโจทก์ไว้พิจารณาต่อไปหรือไม่ ซึ่งหากศาลได้ไต่สวนมูลฟ้องแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานของโจทก์ไม่มีมูลพอฟังได้ว่าจำเลยมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามฟ้อง ศาลก็จะมีคำสั่งยกฟ้องหรือไม่รับฟ้องของโจทก์ไว้พิจารณา หรือหากศาลเห็นว่าพยานหลักฐานของโจทก์มีมูลเพียงพอที่จะรับฟ้องไว้พิจารณาคดีจะขึ้นสู่กระบวนการในชั้นพิจารณาของศาล โดยที่จำเลยมีสิทธิในการนำพยานหลักฐานของตนเสนอต่อศาลเพื่อปฏิเสธคำฟ้องของโจทก์ได้อย่างเต็มที่ บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ขัดต่อหลักการรับฟังความทุกฝ่ายแต่อย่างใด และเมื่อพิจารณาเนื้อความในตอนท้ายของบทบัญญัติมาตรา ๑๖๕ วรรคสามที่ห้ามศาลไม่ให้ถามคำให้การจำเลย และก่อนที่ศาลจะรับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะจำเลยในคดีนั้นยังถือเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองจำเลยในคดีอาญาตามหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ดังนั้น การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม บัญญัติว่า “... ห้ามมิให้ศาลถามคำให้การจำเลย และก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น” จึงไม่ถือว่าเป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ไม่ขัดต่อหลักการรับฟังความทุกฝ่ายแต่อย่างใด จำเลยยังคงมีสิทธิในการแต่งตั้งทนายความเพื่อช่วยเหลือตนหรือมีสิทธิในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ บทบัญญัติดังกล่าวยังเป็นการปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันในสาระสำคัญแตกต่างกันออกไปตามลักษณะเฉพาะของแต่ละกรณี ไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค และหลักการรับฟังความทุกฝ่าย การนี้จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

มีประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “คำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูลย่อมเด็ดขาด แต่คำสั่งที่ว่าคดีไม่มีมูลนั้น โจทก์มีอำนาจอุทธรณ์ฎีกาได้ตามบทบัญญัติว่าด้วยลักษณะอุทธรณ์ฎีกา” เป็นบทบัญญัติที่จำกัดการใช้สิทธิของบุคคลในกระบวนการยุติธรรม ขัดต่อหลักการประกันสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในกระบวนการยุติธรรม ขัดต่อหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ขัดต่อหลักความเสมอภาค หลักการรับฟังความทุกฝ่าย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

เห็นว่า หลังจากที่ศาลได้ไต่สวนมูลฟ้องแล้ว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๗ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดวิธีการให้ศาลมีคำสั่งได้ดังต่อไปนี้ ถ้าปรากฏว่าคดีมีมูล ศาลจะมีคำสั่งให้ประทับฟ้องหรือรับฟ้องไว้พิจารณา แต่ถ้าปรากฏว่าคดีไม่มีมูล ศาลจะพิพากษายกฟ้องโจทก์ ซึ่งผลของคำสั่งดังกล่าวนี้ บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง โดยบัญญัติให้คำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูลย่อมเด็ดขาด แต่คำสั่งที่ว่าคดีไม่มีมูลนั้นโจทก์มีอำนาจอุทธรณ์ฎีกาได้ตามบทบัญญัติว่าด้วยลักษณะอุทธรณ์ฎีกา เนื่องด้วยคำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูลนั้น ศาลจะออกคำสั่งให้ประทับฟ้องไว้พิจารณาไปพร้อมกัน การนี้จะทำให้คดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาล โดยทั้งโจทก์และจำเลยจะต้องนำพยานหลักฐานเสนอต่อศาลเพื่อให้ศาลพิจารณาซึ่งนำพยานหลักฐานของคู่ความทั้งสองฝ่าย และมีคำพิพากษาต่อไป ซึ่งหลักในการรับฟังพยานหลักฐานของศาลที่จะทำให้ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยได้นั้น โจทก์จะต้องนำพยานหลักฐานเข้าสืบจนมีความหนักแน่นเพียงพอถึงขนาดที่ศาลจะเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่า จำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้องของโจทก์ หากโจทก์ไม่สามารถนำสืบพยานหลักฐานให้มีความหนักแน่นเพียงพอหรือศาลยังมีข้อสงสัยในพยานหลักฐานว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้องจริงหรือไม่นั้น ศาลก็ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย ด้วยเหตุคดีที่ศาลไต่สวนมูลฟ้องและมีคำสั่งว่าคดีมีมูลทำให้คดีต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลที่คู่ความทั้งสองฝ่ายมีสิทธิในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ หากเปิดโอกาสให้มีการโต้แย้งคำสั่งว่าคดีมีมูลอาจทำให้เกิดกรณีประวิงคดีให้ล่าช้าไปจนกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของคู่ความในคดีอาญาได้

สำหรับคำสั่งว่าคดีไม่มีมูล กฎหมายได้ให้สิทธิแก่โจทก์ผู้ฟ้องคดี ให้มีสิทธิโต้แย้งคำสั่งนั้นต่อศาลในชั้นที่สูงขึ้นได้ เนื่องด้วยผลของคำสั่งว่าคดีไม่มีมูลนั้นกฎหมายกำหนดให้ศาลต้องพิพากษายกฟ้องโจทก์ซึ่งจะทำให้คดีของโจทก์เสร็จไปจากศาลในทันที การที่กฎหมายบัญญัติให้สิทธิแก่โจทก์ในการโต้แย้งคำสั่งว่าคดีไม่มีมูลและคำพิพากษายกฟ้องได้นั้น ถือเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิของโจทก์ในอีกทางหนึ่งด้วยเช่นเดียวกัน ไม่ว่าโจทก์ผู้ฟ้องคดีนั้นจะเป็นพนักงานอัยการที่ถือเป็นตัวแทนของรัฐในการฟ้องคดีอาญาเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษอันเป็นกลไกหนึ่งของรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นในสังคมโดยรวม หรือโจทก์ผู้นั้นจะเป็นราษฎรผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดอาญาให้มีสิทธิในการโต้แย้งคำสั่งหรือคำพิพากษาเพื่อตรวจสอบถ่วงดุลของศาลในชั้นที่สูงขึ้น ซึ่งถือเป็นการประกันความเป็นธรรมให้แก่คู่ความ และควบคุมการใช้ดุลพินิจของศาลภายในองค์กรตุลาการได้ ดังนั้น การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูลเป็นคำสั่งเด็ดขาด แต่คำสั่งที่ว่าคดีไม่มีมูลนั้นได้ให้สิทธิแก่โจทก์สามารถอุทธรณ์ฎีกาได้ตามบทบัญญัติว่าด้วยลักษณะอุทธรณ์ฎีกาได้นั้น ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค หลักการรับฟังความทุกฝ่าย รวมถึง

ไม่จำกัดการใช้สิทธิของบุคคลตามกระบวนการยุติธรรมอันจะขัดต่อหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม และมาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ